

ΘΕΜΑ 5ο
(ΑΙΣΧΙΝΗΣ, ΚΑΤΑ ΤΙΜΑΡΧΟΥ 177-178)

Ὅς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰρήσθαι, ἐὰν μὲν κολάζητε τοὺς ἀδικοῦντας, ἔσονται ὑμῖν οἱ νόμοι καλοὶ καὶ κύριοι, ἐὰν δ' ἀφίητε, καλοὶ μὲν, κύριοι δ' οὐκέτι. ἼΩν δ' ἔνεκα ταῦτα λέγω, οὐκ ὀκνήσω πρὸς ὑμᾶς παρρησιάσασθαι. Ἔσται δ' ὁ λόγος ἐπὶ παραδείγματος. Διὰ τί οἴεσθε, ὦ ἄνδρες, τοὺς μὲν νόμους καλῶς κεῖσθαι, τὰ δὲ ψηφίσματα εἶναι τῆς πόλεως καταδεέστερα, καὶ τὰς κρίσεις ἐνίοτε τὰς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἔχειν ἐπιπλήξεις; ἐγὼ τὰς τούτων αἰτίας ἐπιδείξω. Ὅτι τοὺς μὲν νόμους τίθεσθε ἐπὶ πᾶσι δικαίοις, οὔτε κέρδους ἔνεκ' ἀδίκου, οὔτε χάριτος οὔτ' ἔχθρας, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ μόνον τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ἀποβλέποντες· ἐπιδέξιοι δ' οἶμαι φύντες ἐτέρων μᾶλλον, εἰκότως καλλίστους νόμους τίθεσθε. Ἐν δὲ ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς δικαστηρίοις πολλάκις ἀφήμενοι τῶν εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λόγων, ὑπὸ τῆς ἀπάτης καὶ τῶν ἀλαζονευμάτων ὑπάγεσθε, καὶ πάντων ἀδικώτατον ἔθος εἰς τοὺς ἀγῶνας παραδέχεσθε· ἔατε γὰρ τοὺς ἀπολογουμένους ἀντικατηγορεῖν τῶν κατηγορῶν.

ΣΧΟΛΙΑ

1. «Ὅς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰρήσθαι»: ἐνθετη, παρένθετη επιρρηματική πρόταση που δεν εξαρτάται από κανένα ρήμα της περιόδου, *‘για να μιλήσω με συντομία’*. «ἐὰν μὲν κολάζητε»: υποθετική πρόταση με απόδοση την Οριστική Μέλλοντα που ακολουθεί, και δηλώνει την Αόριστη επανάληψη στο παρόν – μέλλον.
2. «ἐὰν δ' ἀφίητε»: ενν. *‘τοὺς ἀδικοῦντας’*: *‘αν ὁμως αθωῶνετε τους παρανόμους’*. «ἼΩν δ' ἔνεκα»: *‘και για ποιους λόγους τα λέω αυτά’*, πλάγια ερώτηση προεξαγγελτικά ως αντικείμενο στο πιο κάτω απαρέμφατο *‘παρρησιάσασθαι’*. Ο εμπρόθετος είναι του τελικού αιτίου.
4. «νόμους...ψηφίσματα»: οι *‘νόμοι’* ήταν κείμενα τα οποία εισηγούνταν και ψηφίζονταν στην βουλή, και γι' αυτό είχαν ένα πιο επίσημο και πιο ανθεκτικό στον χρόνο κύρος. Τα *‘ψηφίσματα’* ήταν αποφάσεις τις οποίες έπαιρνε η συνέλευση στην εκκλησία του δήμου, και από αυτήν την άποψη θεωρούνταν λιγότερο αξιόλογα, παρά το γεγονός ότι στην πράξη ήταν μεταξύ τους ισότιμα. «τῆς πόλεως»: η γενική συντάσσεται με *‘τὰ ψηφίσματα’* ως γενική υποκειμενική, κι όχι με το *‘καταδεέστερα’* ως γενική συγκριτική: *‘τα ψηφίσματα που εκδίδει η λαϊκή συνέλευση είναι κατώτερα’*, ενν. *‘από τους νόμους’*.
5. «καταδεέστερα»: κατηγορούμενο. Η σύγκριση με τον συγκριτικό βαθμό του επιθέτου είναι απόλυτη χωρίς β' ὄρο. «τὰς κρίσεις...τὰς ἐν τοῖς δικαστηρίοις»: *‘οι αποφάσεις εντός των δικαστηρίων’*. «ἔχειν ἐπιπλήξεις»: *‘δέχονται κριτικές’*.
6. «Ὅτι...τίθεσθε»: μέχρι το τέλος της ημιπεριόδου δεν υπάρχει άλλη πρόταση, οπότε είναι η μόνη που πρέπει να εκληφθεί ως κύρια, παρά το γεγονός ότι εισάγεται με τον *‘ὅτι’*, ο οποίος εν προκειμένω δεν είναι ειδικός, αλλά αιτιολογικός εισάγων κύριες προτάσεις και είναι ισοδύναμος μεταφραστικά με τον *‘γάρ’*. «νόμους τίθεσθε»: *‘νόμον τιθημι’* σημαίνει *‘νομοθετώ για μια πόλη στην οποία δεν είμαι πολίτης’*, ενώ *‘νόμον*

τίθεμαι' σημαίνει 'νομοθετώ για μια πόλη της οποίας είμαι και πολίτης'. «ἐπὶ πᾶσι δικαίοις»: 'διότι νομοθετείτε σε όλες τις περιπτώσεις που απαιτείται το δίκαιον'.

8. «ἀποβλέποντες»: τροπική μτχ. «ἐπιδέξιοι δ'...φύντες ἑτέρων μᾶλλον»: 'και επειδή είσθε εκ φύσεως περισσότερο έξυπνοι από άλλους...'. «οἶμαι»: δεν μετέχει στην σύνταξη της περιόδου, και έχει παρένθετη παρουσία: 'κατά την γνώμη μου'.

10. «ἀφέμενοι τῶν...λόγων»: 'επειδή πολλές φορές απομακρύνεσθε από την συζήτηση ...', η μτχ. είναι αιτιολογική, η γενική που ακολουθεί είναι αντικείμενό της, ο εμπρόθετος προσδ. ανάμεσα στο άρθρο και το ουσιαστικό δηλώνει κατεύθυνση, αλλά είναι και σε θέση επιθετικού προσδιορισμού. «ὑπὸ τῆς ἀπάτης καὶ τῶν ἀλαζονευμάτων ὑπάγεσθε»: 'καθοδηγείσθε πλέον από τα ψέματα και τις επιδειξιμανίες των άλλων', ενν. ότι οι αντίδικοι παρασύρουν τους δικαστές.

11. «πάντων ἀδικώτατον ἔθος...παραδέχεσθε»: 'και καθιερώνετε πλέον μια συνήθεια μέσα στα δικαστήρια, η οποία είναι στον υπέρτατο βαθμό άδικη συγκριτικά με όλες τις συνήθειες', το ουσιαστικό είναι αντικ. στο ρ., το επίθετο υπερθετικού βαθμού είναι επιθετικός προσδ., και η γενική του επιθέτου είναι συγκριτική, παρά το γεγονός ότι το επίθετο είναι στον υπερθετικό βαθμό, (για την χρήση της γενικής μετά από επίθετα συγκριτικού ή υπερθετικού βαθμού δεξ [ΕΔΩ](#)).

12. «ἀντικατηγορεῖν τῶν κατηγορῶν»: 'γιατί αφήνετε (επιτρέπετε) του κατηγορούμενους να αντιπροτείνουν κατηγορίες εναντίον των μηνυτών τους', το απαρέμφατο είναι αντικ. στο ρ., και η γενική είναι αντικ. στο απαρέμφατο.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Για να μιλήσω εν συντομία, αν λοιπόν τιμωρείτε όσους παρανομούν, τότε οι νόμοι θα σας γίνουν και ωραίοι, αλλά και θα αποκτήσουν κύρος. Αν όμως αθώνετε τους παρανόμους, τότε αυτοί ναί μεν θα γίνουν ωραίοι, όμως θα πάψουν να έχουν κύρος. Και για ποιούς λόγους τα λέω αυτά εδώ, δεν θα διστάσω να πω με τόλμη ενώπιόν σας. Τα λόγια μου θα έχουν παραδειγματικό χαρακτήρα. Για ποιόν λόγο πιστεύετε, Αθηναίοι πολίτες, ότι οι νόμοι είναι σωστοί, ενώ τα ψηφίσματα που εκδίδει η πόλη είναι κατώτερα, και ότι ορισμένες φορές οι κατηγορίες που απονέμετε εσείς μέσα στα δικαστήρια δέχονται κριτικές; Εγώ θα σας φανερώσω τις αιτίες αυτών των φαινομένων. Διότι εσείς θεσμοθετείτε για κάθε ζήτημα που εμπίπτει στο νόμο, χωρίς να αποσκοπείτε σε κάποιο οικονομικό όφελος, ούτε σε κάποια ανταμοιβή ούτε σε κάποια αντιπαράθεση, αλλά με το να κοιτάζετε προς εκείνο που είναι σύμφωνο με τον νόμο και είναι προς το συμφέρον. Και επειδή είσθε εκ φύσεως ευφυείς – καθώς νομίζω – περισσότερο από άλλους, εύλογα εκπονείτε νόμους που είναι τέλειοι. Όμως στις λαϊκές συνελεύσεις και στα δικαστήρια επειδή πολλές φορές απομακρύνεσθε από την συζήτηση που αφορά ένα ζήτημα, καθοδηγείσθε πλέον από τα ψέματα και τις επιδειξιμανίες των αντιδίκων, και καθιερώνετε μια συνήθεια στις δίκες που είναι η πλέον παράτυπη συγκριτικά με όλες. Δηλ. αφήνετε τους κατηγορούμενους να στρέφουν τις κατηγορίες εναντίον των κατηγορών τους.